

Zapravljanje pri razdelitvi živil.

IZJAVA MR. HOOVERJA, BODOČEGA DIKTATORJA HRANE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH. — VLADA IMA POPOLNO PRAVO KAZNOVATI ŠPEKULANTE S HRANO. — KAKO JE NA DANESKEM? — ANGLEŽI PLAČUJEJO KROG 25 Odstotkov CENEJE KOT PA MI. — ODLOČITI SE MORA!

Mr. Hoover je povedal in pojasnil deželi, da požrejo takozvani "srednji možje" ali "Middlemen" vsako leto na stotine milijonov dolarjev iz rok konsumentov. Farmerji dežele poročajo, da izvajajo ti ljudje iz njih istotako na stotine milijonov. Vse to ni farmer oni, ki dela denar, katerega plačuje konsument v New Yorku. Tako ne dobiva na primer polovico desetih ali dvajsetih centov, katere plačuje konsument za kvart mleka.

Predloga glede vladne kontrole živil predlaga odstranjenje vzrokov, ki nastajajo pri velikem povečanju cen v prometu med farmerjem ter konsumentom. Vlada ima pravico kaznovati nagromadje živil, zvišanje cen in monopol. Lahko bi tudi omejila pravico razdeljevanja hrane potom omejitve te pravice le na one, ki imajo za to potrebna dovoljenja in kojih praktike in cene naj bi določila vlada sama. Vlada je na podlagi predloge glede živilske kontrole upravičevala proglasiti prepoved uvoza ali izvoza živil ter jamčiti farmerjem minimalno ceno za njih proizvode, vendar bi se pospešilo proizvodnjo. Konecno ima vlada na podlagi iste predloge pravico v slučaju potrebe sama poseči v produkcijo in razdelitev vseh produktov in kuriva.

Obstoječe agencije razdelitve živil ni mogoče pravnati na način, da bi se zadovoljilo farmerje in konsumente obenem. Nobena dežela na svetu ni bila uspešna, če je poskusila kaj takega. Preje ali sleje je bilo treba nadomestiti takozvane srednje ljudi, katere se odstranilo. Nadomestiti pa bi se jih ne smelo potom vladnih agencij, temveč potom kooperativnega združenja farmerjev samih.

Vzemimo na primer le Dansko, ki je dežela, v kateri uspeva farmerstvo. Konsumenti kupujejo po ceni, ker ni nikogar, ki bi stal v sredi med proizvajalcem ter konsumentom. V tej deželi pa farmerji ne uspevajo kot bi morali in konsumenti ne kupujejo tako poceni kot bi lahko, kajti med obema stoji veliki tatovi in kračadi. Na Danskem je videti vsako popoldne na glavnih cestah človeka s čepico Farmers Cooperative Association, ki potiska skozi vas voz ter nabira jajca in druge pridelke pri vsaki hiši. Kakor hitro jih prevzame, napravi na tozadev nem predmetu dotično znamenje ter obenem vpiše količino, ki se mu jo je izročilo od dotičnega gospodarja. Ko konča svoje potovanje, obsegačee nekoliko tri milje, se sestane s pol ducata drugih ljudi na majhni prevoznici postaji, ki je last kooperativne družbe. Na tej postaji se nalaga velike vozove ter jih prevede v najbližjo železniško postajo. Na tej postaji se je zbralo toliko blaga, da se ga lahko napolni z njim železniški voz.

Železniški voz se odpelje nato v pristanišče, kjer se združi z velikim številom drugih voz iz okrajev, ki so vsi naloženi z blagom zadrage v vseh delih Danske. V pristanišču čaka ladja, ki je last ali najeta od zadrage in celo blago se naloži ter prevede v Anglijo. V Angliji se blago razloži ter postavi v skladišča kooperativne zadrage, ki je zvezana z dansko glede razpečevanja živil in splošnih produktov. Med tema dvema organizacijama se je določilo cene ter sklenilo pogodbe za dobo enega leta naprej. Med farmerji na Danskem ter delavci Anglije ni nikakega posredovalca, ki bi izrabljale ob stranki.

Sedaj pa vzemimo v roko zapisnik ter si zaznamujemo srednje možje, ki stoji med farmerji v Iowi in Wisconsinu ter delavcem v New Yorku ter Novo Anglijo. Predvsem je treba opaziti, da se giba dansko blago v velikih tem, da se potom odrezanje dovo-

možinah, v celih železniških vozovih in celih ladjah. To tvori ekonomijo prevažanja. V nasprotju stoji predlog našega generalnega poštnega mojstra, ki predlaga, naj pošiljajo farmerji svoje proizvode po paketni pošti. On hoče, da bi sprejela vsaka izmed milijon družin v New Yorku svoje blago v posameznih pošiljativah, po eno kokoš, po en funt surovega masla in po en ducat jajc. V tork je izjavil Mr. Hoover, da je cena kruha v Angliji za celih 25 odstotkov nižja od one, ki jo plačujemo mi. Poslanik Spring-Rice nam pripoveduje, da je stala dne 19. maja moka v Londonu \$8.20 pro barel, dočim je stala v New Yorku \$17.60. To pa se ni zgodilo le raditega, ker je angleške zaloge žita nakupila ena močna agentura, dočim so se ameriški minirari borili drug proti drugemu za žito.

Zgodilo se je to tudi raditega, ker dajajo v Angliji velike kooperativne organizacije konsumentov svojim odjemalcem moko za najmanjše stroške, ki presegajo produkcijo. Vse to je prišlo tudi drugi minirari, da store isto. Anglija ima organizacijo razdelitve živil, ki ne temelji na dobičkih temveč na uspešni službi, katero se nudi občinstvu.

Ameriški farmer ne dobiva sedaj zadosti za svoje proizvode. Konsument v Ameriki pa se nahaja na robu obupa. Vsprico sedanjega sistema razdelitve ne more dobiti farmer več, ne da bi naravnost uničil onih, ki zavzivajo njegove proizvode.

Kljub temu pa je najti pot, po kateri bi mogel dobiti ameriški farmer več ko tdočiva sedaj ter bi konsument kljub temu plačal manj kot plača sedaj.

To pot se je razkrilo in razvil v evropskih deželah. — To je pot kooperativnih organizacij producentov in konsumentov ali z drugimi besedami proizvajalcev in onih, ki uporabijo dotične pridelke.

Nikdar pa se ni še nudila taka prilika, da se uveljavijo in udeležijo na najvišji razvoj moderne organizacije. Predloga glede živilske predloge bo sprejeta in Hoover bo dobil vso moč, ki si jo želi, če je spoznal probleme ter tudi preiskusil pota, po katerih jih je mogoče rešiti.

Nizozemska.

Amsterdam, Nizozemska, 21. junija. — Nizozemski poljedelski minister je pripravil izjavo, katere bo objavljena kakor hitro se bo poslužil predsednik Wilson pravice, dane mu od kongresa, da proglasi prepoved izvoza vseh stvari na Nizozemsko.

Nizozemski minister ugotavlja, da ne bo imela Nizozemska ničesar več na razpolago glede mesa, surovega masla, jaje in drugih živil, katere se eksportira sedaj v Anglijo, Francijo in Belgijo, če bi Amerika uveljavila prepoved uvoza žita in krme. Nemože bi bilo namreč še nadalje krmiti živino, ki dobavlja sedaj preobilico produktov, katere se eksportira v dotične dežele. Živino bi bilo treba prodati in produkti bi izostali.

Komu pa naj prodamo to živino? Nizozemski minister namiguje to na sledeči način:

— Če se zmanjša dovoz žita iz Amerike in premoga iz Anglije, bo Nizozemska prisiljena dobiti te stvari iz drugih virov. Kakor hitro se bo Nizozemska prepričala, da se bo Nizozemska prepričala, da ne more dobiti nadaljnjih zalog iz Zapada, se bo morala obrniti na Iztok, da pokrije svoje potrebe glede premoga in drugih stvari.

Nizozemski minister hoče reči, da se giba dansko blago v velikih tem, da se potom odrezanje dovo-

Ženski polk na bojišču.

Povelje smrti. — Ženski polk bo šel na fronto pri Minsku. — Polk se vežba po devet ur na dan. — Vera Buičkareva.

Petrograd, 21. junija. — "Povelje smrti" kot je oficijelno ime ženskega polka, katerega je ustanovila še dvakrat ranjena Vera Buičkareva, ki služi že daljša časa kot častnik v ruski vojski. Polk bo imel prvo javno parado v nedeljo in bo šel na fronto pri Minsku v dveh tednih.

Ko je nek časnikarski poročevalec obiskal tabor ženskega polka v ulici Torgovaja, je zapazil modrooko gospodično v modri vojaški bluzi, kratkih hlačah, z zeleno čepico, navadnih črnih ženskih nogavicah in lepih čevljih.

Na straži je stala Marija Skridlova, hčerka admirala Skridlova, ki je bil prej poveljnik balističke brodogradnje in mornariški minister. V šotorih so bile po štiri široke postelje, ki so pogrnjene samo s težkimi vojaškimi suk-njami.

Na dvorišču se je vežbalo 300 mladih ženskih vojakov med 18. in 25. letom. Bile so lepo zračene in nekatere zelo lepe. Bile so kratko ostrižene. Vežbal jih je vojak volinskega polka.

Poveljnica poročnica Buičkareva je rekla, da so deklice večinoma iz višjih akademij; le malo je kmetskih in tovarniških delavk. Sprejeli so tudi nekaj omoženih, toda ne, ako ima katera otroke.

— Vežbamo se v tem strogem sistemu discipline, — je rekla poročnica Buičkareva, — kot revolucionarna armada in zmetujemo vojaški princip samovoljanja. Ker nimamo časa, da bi privadili ženski polk na trdo delo, zato pa imamo špartansko vlado. Spijo na deskah brez posteljnega perila. — Najmanjši pregešek se kaznuje s tem, da jo brez usmiljenja izžene-mo iz polka.

Imamo navadno vojaško hrano. Vstajamo ob 4. uri in se vežbamo od 7. do 11. ure in zopet od 1. do 6. ure.

Dekleta imajo infanterijske puške, ki so pet funtov lažje kot navadne vojaške.

Pri prvi naši paradi sem pozvala svoje tovarišice, da naj vsa ka izstopi, ako bi imela frivolne misli. To je storila samo ena; — pozneje jih je še več odšlo, ker niso mogle prenesti osamelosti.

Smo popolnoma oficijelne in smo že vpisane kot polk. Uniforme in drugi material dobivamo od vojnega ministrstva, kateremu dajemo report. Včeraj nas je nadzoroval petrogradski vojaški poveljnik in je izrazil svoje zadovoljstvo. Prepričana sem, da bo mo prekosile moške vojake.

Na vprašanje, kako so s tem zadovoljni moški polki, je odgovorila, da jim je naklonjen samovoljnijski polk, ki je prišel revoluciji v Petrogradu.

Uradnica polka je Barbara Bukovičkova, izdajateljica nekega ženskega lista in je zelo odlična pisateljica. Gospa Kerenskijeva je nameravala vstopiti ne kot vojak, temveč samo kot usmiljena sestra.

Zaplenjen nemški list.

Amsterdam, Nizozemska, 21. junija. — Kakor piše "Deutsche Tageszeitung", je nemška vlada prepovedala izdati socialistični list "Volkswacht", ker je protestiral prot izražnim napadom na London.

za žita in premoga na Nizozemsko ne bo pospešilo izstradanja Nemčije, temveč to izstradanje naravnost onemogočilo. Prepoved izvoza živil v nevtralne dežele v vsake druge namene kot preprečenje trazitnega izvoza v Nemčijo, se bo izkazala kot dvorezen nož, ki ne bo priznal naši deželi nikakih koristi, temveč bo naravnost gnil nevtralne v roke naročje cetrlnih zaveznikov.

O tem so prepričani vsi, ki ne pristraniki in smoteno sodijo o položaju.

Socialistična konferenca.

Angleški in francoski delegati se smejo udeležiti konference v Stockholmu. — Stališče Amerike.

Sedaj se je definitivno dozna-lo, da sta angleška in francoska vlada dovolili potne listine delegatov francoske in angleške socialistične stranke, da se vdeležijo mednarodnega socialističnega zborovanja v Stockholmu.

Bila je prenateljena akcija s strani našega vladnega departamenta, da je odločil potne listine Meyer Londonu, Viktorju Bergeru in drugim, katere je bila izbrala ameriška socialistična stran-ka, da se vdeležijo zborovanja v Stockholmu. To je bila akcija, ki je postavila Ameriko, deželo prostega govora in zborovanja, v precej čudno luč pred narodi Evro-pe.

To velja prav posebno glede Rusije, koje vlada je v rokah so-cjalistov. Anglija in Francija, ki sta bili sprva proti vdeležbi njih delegatov, sta se odločili za to po-tem, ko se je vzel v poštev ruske razmere. Ali ni vsled tega čas za nas, da izpremenimo svojo akcijo ter dovolimo svojim socialističnim delegatom pot preko oceana?

Tako izpremenjeno stališče z na-se strani bi napravilo v Rusiji naj bolj ugoden utis, kjer so sprejeli ameriško delegacijo z deljenimi čustvi raditega, ker je član te delegacije Russell, katerega je zavrnila ameriška socialistična stran-ka. Če ne dovolimo ameriškim socialistom prisostvovanja pri konferencah v Stockholmu, bomo brez važnih in pomembnih informacij, katere bi lahko prinesli domov naši delegati, glede razpoloženja in čuvstvovanja evropskih narodov.

K temu še pride predlog ameriških socialistov, katerega se je poslalo na Švedsko, naj se namreč sklene večni mir. Ta predlog sam oprošča ameriški socialistični stranko vsake sumnje, da deluje v pro-nemškem smislu. — To je predlog, ki se tika edinole vprašanja trajnega svetovnega mira.

Socialisti zahtevajo v prvi vrsti, naj bo mirovni kongres sestavljen iz resničnih zastopnikov naroda in ne iz starokopintih diplo-matičnih zastopnikov posameznih držav in narodov. V drugi vrsti se zahteva, naj bi vsi narodi, voj-skujoči se in nevtraln, oživotvo-rili ligo za mednarodno nadzoro-vanje in razsajo, ki bi imela pravo izbaeniti iz družbe narodov vsakega člana, ki bi se ne pokoril dotičnim poveljem. V tretjem zahteva ameriška socialistična stran-ka splošno in mednarodno razoro-ženje, poleg katerega bi prišla prosta trgovina in odprto morje za vse.

V četrtem se priznava pravice malih narodov, narodnosti, ki naj bi imele pravico do lastnega obstoja v okvirju avtonomije. Ko-nečno se predlaga, naj bi medna-rodna liga pripomogla k zopetne-mu zgrajenju vseh držav, ki so bile največje žrtve sedanje voj-ne.

Ameriška socialistična stranka ugotavlja nadalje, — da ni mogo-če poplačati izgub življenj, boga-stev in proizvodov civilizacije in da stranka vled tega odstranjuje iz svojega programa vse, kar bi se tikalo vojnih odškodnin in kazenskih aneksij.

Pravijo tudi, da je ameriška so-cjalistična stranka proti vsakemu separatnemu miru, ki bi poslabšal splošni položaj. Treba je splošne-ga in absolutnega mira.

Dočim se ne ve, če bodo vse te točke tvorile predmet mirovnih pogajanj, so vendar vse vredne, da se razpravlja o njih. Vsa ta vprašanja predstavljajo resnično sodelovanje ameriških socialistov glede mirovnih vprašanj ter to sodelovanje tem bolj važno, ker predstavlja organizirano silo delavstva po celem svetu.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

Iz Rusije.

Petrograd, 21. junija. — Zuna-nji minister Tereščenko je izjavil proti nekemu časnikarskemu po-ročevalcu, da vlada med ameri-škim posebnim poslaneem in med ruskimi državniki popolno so-glasje.

"Živo se zavedamo potrebe, da nič ne prikrijemo", pravi Tereščenko, "zato nudimo ameriškim prijateljem priložnost, da spozna-jo pravo stanje v Rusiji. Potem, ko bodo obiskali fronte, bomo razpravljali o podlagi skupnega delovanja."

Z ozirom na to, da Združene dr-žave še niso sklenile nikake po-litične zavezništva, je rekel Tereščenko, da se še ni razmišljalo o vdeležbi Združenih držav pri za-vezniški konferenci.

Provizorična vlada je pričela strogo postopati proti visokim u-radnikom stare vlade, ker je do-kazano, da so bili krivi, da je vla-da kršila državne postavbe. Bila je izdana obtožnica proti bivše-mu ministrskemu predsedniku Sturmerju, ki je prenišljeno pre-kočal meje svojih pravic.

Proti Protopopovu, pročajnemu notranjemu ministru, se je uved-la nova preiskava, ker je iz brzo-javnih arhivov pokral originalna brzojavna poročila umorjenega zloglasnega meniha Rasputina in varja Nikolaja ter carice Aleksandre. Ako bo to dokazano, ča-ka Protopopova zaporna kazen.

M. Kružanovskega, ki je bil najmočnejši mož pod Stolypinovo vlado, dolžijo, da je leta 1907 iz-dal dekret, ki krši postavbo ustave iz leta 1906.

M. Šteglotovova, prejšnjega pravosodnega ministra, dolžijo, da je vstavil sodniško preiskavo proti bivšemu varšavskemu go-vernerju, ker je sprejel 100 tisoč rubljev podkupnine.

Prejšnjega guvernerja Kurlova dolžijo, da je bil vdeležen pri u-moru polkovnika Karpova, ki je bil policijski komisar v Petrogra-du. Umorjen je bil leta 1909 in je umor povzročil veliko senzacijo.

Tudi generala Rennenkampfa dolžijo, da je bil osebno kriv, da je bil poražen od Hindenburga. Zadel ga bo zaporna kazen.

London, 21. junija. — Uradna in neuradna poročila naznanjajo, da se razmere v Rusiji boljšajo, da so delavski in vojaški delegati izvolili za svojega predsednika M. Čejdže, kar je velikega pome-na za zaveznike. M. Čejdže, ki ima sedaj največjo moč v Rusiji, je odločno za to, da Rusija nade-ljuje vojno proti Nemčiji, kajti on je mnenja, da Rusija ne bode prej varna, dokler ni stit pruski militarizem in cesar odstavljen in vstanovljena nemška demokra-cija.

Čejdže je odvnetnik in dober go-vornik ter vodja v ruski Dumi.

Poravnava na Kitajskem.

Washington, D. C., 21. junija. — Iz Pekinga se poroča kitajskemu poslanstvu, da se bodo kitajske zmešnjave mirno poravnale. Dve južni provinci Yunnan in Kwan-tung, ki sta bili središče uporni-kov, sta sporočili oserdnji vladi, da bodela storili vse, da se situa-cija razreši.

Predsednik je izdal proklama-cijo, s katero pozivlja narod k no-vim volitvam za parlament.

Anarhisti izpušeni.

Petrograd, 21. junija. — Anar-histi, ki so oplenili urad "Ruski-ja Volja" in ki so bili aretirani, so bili izpušeni na svobodo brez znanja pravosodnega ministra in petrogradskega vojaškega povelj-nika. Anarhisti zdaj zahtevajo, da jim vrnejo orožje, katerega so jim odvzeli pri aretaciji.

Ruska armada bo storila svojo dolžnost.

London, Anglija, 21. junija. — Ruski vrhovni poveljnik general Brusilov je na čestitko angleške-ke šefa generalnega štaba odgo-ovoril sledeče:

"Vezane po časti bodo ruske slobodne Rusije storile svoje dol-žnosti."

Z raznih bojišč.

Paris, Francija, 21. junija. — Napad, katerega so izvršili Nemci na naše postojanke pri Vauxa-lion, je bil izvanredno hud. Na-pad so pripravili z artilerija in so se ga vdeležile sveže čete, ki so ravno prišle z ruske fronte.

Močno so si Nemci prizadevali, da bi dosegli kak uspeh, pa naše hrbre čete so to preprečile. Po-srečilo se jim je zavzeti samo ne-kaj prvih zakopov južno od Mont des Singes in severno od Moisy.

Vprizorili smo nato protinapad in smo zopet zavzeli del izgublje-nih zakopov pri Mont des Singes. V zakopih smo našli veliko števi-lo mrtvih Nemcev, kar dokazuje, da so imeli velikanske izgube.

V Champagne smo napredovali severovzhodno od Mot Carnillet. Vjeli smo nekaj mož in pet zrakoplovnih strojnih pušk. Vničili smo 14 sovražnih letal od 8. do 20. junija. Sedem poškodovanih letal pa je padlo na zemljo v na-ši bojni črti.

Naši letalci so bombardirali mnogo železniških postaj in skla-dišče za nemško fronto.

Berlin, Nemčija, 21. junija. — V okraju Artois in v Flandriji se niso vršili večji boji, dokler se ni vreme proti večeru zjasnilo, kar je omogočilo boljše opazovanje. Nato so se nadaljevali boji skozi celotno noč.

Ob obrežju smo vjeli nekaj An-gležev. Pri Ypres smo odbili an-gleške napade; tudi pri Vermelles in Loos so bili napadi brezuspeš-ni. —

Renske, hanoverske in brunšviške čete so severovzhodno od Sois-sona zavzele sovražne zakope v dolžini 1500 metrov. V napadu je zelo pomagala artilerija in zrako-plovci; sovražnik je bil presene-čen.

Sovražnik je imel težke izgube in smo vplenili 16 strojnih pušk in vjeli 160 mož. Močen francoski protinapad smo odbili.

Rusko bojišče.

Berlin, Nemčija, 21. junija. — Blizu Lucka in Ziotu Lipe ter ob Narajuvki je bila artilerija bolj delavna kot običajno. Ruske od-delke smo na več krajih prepo-dili.

Petrograd, Rusija, 21. junija. — Na ruskem in rumunskem bojišču je bilo samo streljanje s puškami. Tudi letalci so izvršili nekaj poleto-v.

Na kavkaški fronti južno od Erzingana so Kurdi potisnili naše čete nekoliko nazaj. S protinapa-dom smo Kurde zopet prepodili in so morali bežati.

Pri Podgače smo izstrelili eno nemško letalo; letalca sta bila ranjena in vjeta.

Boji na Tirolskem.

Dunaj, Avstrija, 21. junija. — Po 24-urnem artilerijskem priprav-ljanju so Lahi vprizorili infante-rijski napad na Sette Comuni; napad je bil zelo ljut, posebno na severnem delu Monte Forno. Vseled hrabrega odpora naših čet ti napadi niso bili uspešni. Kra-jevna pridobitev za sto jardov je bila z našim protinapadom izja-lovljena.

Smrt rojaka.

V Brooklynu, N. Y., je umrl v ponedeljek 18. t. m. rojak I. Bla-žević v starosti 67 let. V Ameriki, oziroma v Brooklynu je prebival nad 30 let, torej je bil eden naj-starejših slovenskih naseljencev. Zadel ga je kap.

Cocchi aretiran.

Cocchia so aretirali v Bologni. Trije policisti odpuščeni. — Od-peljane deklice.

Cocchi, ki je 13. februarja umor-il 17-letno Ruth Crugerjevo, je bil večeraj v Bologni na Laškem aretiran. O tem še ni uradnega poročila italijanske vlade.

Takoj, ko je bila policija obve-ščena, da je izginila Crugerjeva, so bili policisti in detektivi poslani v Cocchijevo delavnico, preiskali so gorenje prostore, toda v klet niso pogledali. Cocchia so videli ljudje dve noči zaporedoma, da je prišel okoli polnoči iz kleti uma-zan od ilovice. To dokazuje, da je moralo truplo umorjene ležati dva dni v kleti, predno je bilo zaka-pano. Policija je bila takoj spo-četka "prepričana", da je deklie-ka pobeignila z ljubimcem, zato se ji ni zdelo vredno iskati sledi za pobeignili.

Da se je truplo našlo, je za-sluga odvetnice Mrs. Humiston, ki je sumila zločin in po dolgem trudu dobila pravico, da je priče-la kopati v kleti pod delavnico. V soboto popoldne je bilo truplo najdeno štiri čevlje pod zemljo; glava je bila razbita in spodnji del telesa je zločinec razrezal z nožem.

Pokazalo se je jasno, da je po-licija ali nezmožna, ali pa ni ho-tela zasledovati tega slučaja. Da so zdaj policisti, katerim je bila poverjena naloga zadeve Cruger-jeve na trnjo, je razumljivo. Poli-cijski poročnik Cooper je že po-kazal sovraštvo proti Mrs. Humi-ston.

Ko je Mrs. Humiston hotela vi-deti pričo Miss de Rue, je Cooper pred nosom zaprl vrata z beseda-mi: "Prepričali se bode, da vi ne vladate newyorške policije."

Poročnik Cooper in dva polici-sta, ki so imeli nalogo izslediti zločin, so že odpuščeni in se je proti njim uvedla preiskava, za-kaj niso odkrili umora. Danes se bo pričelo proti vsem trem javno zaslišanje.

Mrs. Humiston ima imena več kot 700 deklic, k so izginile te-koem zadnjih šest mesecev. Med temi je največ deklic med 13. in 17. letom. Druge so dosegle starost do 27 let. Policija do sedaj ni iz-sledila niti ene teh deklic, kajti vedno so rekli, da so pobeignile z ljubimci.

Mrs. Humiston je že dobila do-voljenje, da sme preiskati to za-devo. Po New Yorku je polno pod zemeljskih prostorov, kamor so pohotneži vlačili mlade deklice; skoro gotovo je tudi marsikatero doletela usoda Crugerjeve.

Mrs. Humiston bo sedaj preiska-vala te podzemeljske prostore in bo vodila izkopavanja.

Cocchi je bil še dva dni po u-moru v New Yorku in je šele tre-tji dan izginil. Denarja ni imel, ko je odšel. Ko pa je prišel v Ita-lijo, je bil moderno oblečen in je imel mnogo denarja.

To zopet dokazuje, da je imel prijatelje, ki so skrbeli za to, da Cocchi izgine. To je bila cela dru-žba, ki se je na debelo pečala z odvajanjem mladih deklic.

Angleški jetniki.

London, Anglija, 21. junija. — Iz Caire poročajo, da je v jetni-škem taboru v Taurusu pomrlo več kot polovica angleških jetni-kov, ki so bili od Turkov vjeti v Mezopotamiji.

Pošiljateljem denarja.

Kakor že znano, ne sprejemamo nič več denar za iz-plačila v Avstriji, Ogrski in Nemčiji.

Lahko pa vedno še izposilujemo izplačila vojnim ujet-nikom in drugim v Rusiji, Italiji in Franciji, kakor tudi onim ljudem na Primorskem, kateri bivajo v krajih, ki so sasedini po laški armadi.

Kadar pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pi-smo vojnega ujetnika ker nam strem pomagati sestaviti pravilni naslov.

Vzgoja vojnih žrtev.

Znanost, kako vzposobiti ranjene in poškodovane vojake za nadaljnje uspešno delovanje v člo večji družbi, je postala ena najbolj važnih panog vede, ki so se razvile na podlagi izkušenj sedanje svetovne vojne.

Ljudje, ki so izgubili eno roko ali obe, ljudje, ki so delno ali popolnoma slepi in ljudje brez nog imajo sedaj upanje, da se pričujo stvarcem, katere more drugače opravljati le človek, ki je v popolni posesti zdravih udov. Veliko zavodov v Angliji in Franciji posveča vse svoje napore zopetni popravili ljudi, ki so bili poškodovani v vojni.

Primeroma lahko je naučiti o slepega stenografa, kako poslušati se sistema, dasiravno mu je bila morda ta znanost tuja, predno je dobil dotične poškodbe. Z uporabo trgovskega fonografa mesto stenografije se lahko vrne dotični na svoje staro mesto ter predstavlja v ekonomskem smislu isto vrednost kot jo je bil predstavljal pred vojno.

Veliko število slepcev se je naučilo pisati na pisalni stroj in sedaj bodo v stanu služiti si kruh kot strojepisci, dočim so bili preje zaposleni v drugih lastnostih.

Vojakom, ki so izgubili eno roko, je mogoče najti razne vrste delo. Mož z eno roko je lahko zelo dober farmer in veliko število je mehaniških poslov, pri katerih zadostuje ena roka.

Naravnost neizmerno težja je stvar napraviti uspešnim delavcem človeka, ki je bil tako nesrečen, da je izgubil obe roki, a tudi na tem polju se je doseglo znamenite uspehe. Problem so deloma rešile umetne roke, ki predstavljajo naravnost čuda mehanične umetnosti.

Poroča se o nekem francoskem igralcu na vijolino, ki je bil izgubil obe svoje roki v prvih dneh sedanje vojne. Ko je vsaj deloma ozdravel, se mu je dalo par umetnih rok. Bolj kot kedaj prej se ga je polastila želja, da igra na gosli kot je igral v nekdanjih časih. Po napornih in vstrajnih vajah je prišel do tega, da je igral kot mož, ki je v posesti svojih zdravih udov.

Človek brez nog najde lahko s pomočjo umetnih nog dela pri strojih, pri katerih pridejo v prvi vrsti v poštev noge in to delo bo postalo posebna predpraveca ljudi, ki so izgubili v tej vojni svoje noge.

Znanstveniki so splošno sprejeli teorijo, da je iskati vzrok demencije v človeškem rodu v tem, ker se je v prvotnih dobah človeštva nosilo ščite, s katerim se je zavarovalo srce. Te ščite se je seveda nosilo v levi roki ter porabilo desnico za obrambo. Skozi vse dobe pa se je boril človek s topjem in ščitom ter razvil svojo desnico. Čelo plemje je postalo vsled tega desnično.

Vprašanje, ki nastaja sedaj, je, če se bo povečalo število levih čarjev, ko se bo enkrat naučilo rabiti levico one, ki so izgubili v vojni svoje desnice?

Soglasno z zakoni podedovanja

je vrjetno, da bo v prihodnjih generacijah več levičarjev kot jih je bilo dosedaj.

Umetne ude se v sedanjih časih izdeluje na tako rafiniran način, da ni poglobljen človek še nadalje obsojen na žalostno in nesrečno življenje. S pomočjo znanosti mu je mogoče dobiti nazaj skoro vse prejšnje zmožnosti in sposobnosti ter biti še nadalje delaven ud človeške družbe, potem ko je bil doprinesel domovini veliko žrtev.

To je ena najbolj razveseljivih točk v sicer temnem perspektivi sedanje vojne. Kjer je bil poglobljen vojak se pred par desetletji obsojen na življenje precej omejene delavnosti, je žrtvi sedanjih bitk zagotovljena srečnejša usoda.

V prejšnjih časih se je le preprosto dogajalo, da je postal poglobljen vojak splošna nadlega, berač na vogalu, ki je prosil milodarov.

Srečen pa je dan, ki je videl rešitev vojakov pred tako usodo.

Raznoterosti.

Poskusi za izboljšanje letine.

Med številnimi poskusi, katere se je vzporilo v Angliji, da se doseže boljše letino vsprico velikega pomanjkanja živil, je najbolj zanimiv poskus, da se pospeši rast žita in drugih pridelkov s pomočjo "umetne solne luči", katero dobavlja močan električni tok.

Ta zanimivi poskus se je izvedlo na Huntington Court farmi v bližini Hereford in sicer pod nadzorstvom V. H. Blackmana, profesorja rastlinske fiziologije in patologije v South Kensington.

Nadaljne poskuse se bo izvedlo v veliko večjem obsegu v teku bodočih let ter se je pri tem le nadaljevalo delo, započeto že v prejšnjih letih pri Dumfries, kjer se je doseglo leta 1916 izboljšanje nekako 50 odstotkov pri žitu in 85 odstotkov pri travi.

Zveza med Švedsko in Finsko

Dovršilo se je načrte za železniško zvezo med Švedsko in Finsko, ter se upa pričeti z gradnjem do jeseni leta 1918. Most preko Tornea-reke, med Tornea in Harpanda, bo enotirni most, a vsprico različne širine tračnic pri ruskih in švedskih železnicah bo treba položiti dvojni tir vsled česar bo mogoče uporabljati most za švedske in ruske tovarne vlake.

Velikoruska.

Zajček, le skači, sivček le pleši, okoli, na stran se prevali! Zajček le pleši, sivček le skači, opri se z nogami ob boke! Zajček na dlani, sivček na dlani okoli, na stran se prevali!

Tukaj mesta vsa so nemška in železne vse ograje, kam naj revček — zajček skoči, kam naj revček — sivček skoči?

Boj proti konsolidaciji in zakoni ekonomije.

Veliko ljudi v naši deželi vseh stanov in življenjskega položaja, ekonomisti in državniki, se niti ne zaveda delovanja ekonomskih zakonov in posledic tega delovanja.

Vsi ti vidijo tekmovanje, kako izginja pred sodelovanjem in konsolidacijo, a kljub temu še vedno smatrajo tekmovanje za ono dobrodelno silo, ki je bila v prvih dneh industrijskega razvoja.

Vsled tega so vsi njih napor obrnjeni na to, da zopet pripomorejo tekmovanju do zmage. Vsled tega je opaziti, kako se skuša uvesti tekmovanje potem zakonov, potem razpusta velikih korporacij in potem neizmernega napora obuditi zopet v življenje mrtvo pravilo.

Vse to pa nasprotuje ekonomskim zakonom, ki se nahajajo na dnu industrijske produkcije in vsled tega so vsi ti napor brezuspešni ter se morajo izjaloviti.

Zakoni narave stoje neizmerno nad onimi, katere je uveljavil človek. Lahko je uničiti industrijo, ki je bila v maloštevilnih slučajih razumel narodno gospodarsko stališče korporacij kot najbolj uspešno orodje moderne industrije.

Končno so prišli do spoznanja, da je takozvano socialno delo eno glavnih v organizaciji korporacij. To delo ne pomeni nikake milodarnosti, temveč ga se smatra socialnim dolžnostim ter — prav tako važen del delavnosti korporacij kot sta finančni in administrativni del.

Korporacijsko delo je trpelo predvsem na tem, da je manjkalo ljudi, ki bi bili zmožni voditi glavne posle. Za tako delo je treba mož, ki ima smisel za socialno skupnost in veliko višji meri kot so jih imeli dozdaj ljudje.

Obenem pa morajo biti ti ljudje popolnoma znani z drugimi razmerami v družbi, finančnimi, administrativnimi in tehničnimi ter urediti svoj posel soglasno s skupnimi zahtevami korporacije.

Takih mož pa je zelo malo. Uspeh se ponavadi meri le po bogastvu, ki se ga je pridobilo potom udeležbe v kaki industriji.

Nikdo izmed navadnih ljudi pa si danes skoro ne more misliti, da ne tvori denar kot tak, ki ga ni mogoče uporabiti v privatne svrhe, nikake mičnosti za financiranje in takozvane kapitane industrije, ki so se dvignili v ta djihi desetletjih. Njih ne mika denar, temveč le moč in upliv, ki stoji za denarjem samim.

Kadar govorimo o resnično velikih možeh kot so naprimer Lincoln, Washington ali Franklin, ne bo nihče vprašal, kako bogati so bili temveč le, kako uspešni so bili v svojih prizadevanjih in naporih.

Vsled tega postane ambicija, hrepenenje po uspehu glaven cilj dasiravno bi morda prenehal biti denar končni cilj vsega prizadevanja.

pomeni njih izzivanje uničevanje samega sebe.

Ker je kapital temel našega sedanega industrijskega sistema, je finančno stnjenje prvi korak k industrijskemu sodelovanju. Slediti mora administrativna reorganizacija in na to preosposljuje tehnikihih in drugih pipomočkov, da se dobi iz celega podjetja vso mero dobičkov, ki jih pričakujejo.

Napake, ki so se pojavile v moderni industriji, so dovedle do zahteve, kontroliranja ali nadzovanja korporacij in to nadzovanje se je ustanovilo potom zakonodajnih dejanj posameznih občin, držav in naroda samega.

Velika nesreča pri oživitvorenju teh industrijskih komisij, je bila, da so možje, stojiči na čelu le v maloštevilnih slučajih razumeli narodno gospodarsko stališče korporacij kot najbolj uspešno orodje moderne industrije.

Končno so prišli do spoznanja, da je takozvano socialno delo eno glavnih v organizaciji korporacij. To delo ne pomeni nikake milodarnosti, temveč ga se smatra socialnim dolžnostim ter — prav tako važen del delavnosti korporacij kot sta finančni in administrativni del.

Korporacijsko delo je trpelo predvsem na tem, da je manjkalo ljudi, ki bi bili zmožni voditi glavne posle. Za tako delo je treba mož, ki ima smisel za socialno skupnost in veliko višji meri kot so jih imeli dozdaj ljudje.

Obenem pa morajo biti ti ljudje popolnoma znani z drugimi razmerami v družbi, finančnimi, administrativnimi in tehničnimi ter urediti svoj posel soglasno s skupnimi zahtevami korporacije.

Takih mož pa je zelo malo. Uspeh se ponavadi meri le po bogastvu, ki se ga je pridobilo potom udeležbe v kaki industriji.

Nikdo izmed navadnih ljudi pa si danes skoro ne more misliti, da ne tvori denar kot tak, ki ga ni mogoče uporabiti v privatne svrhe, nikake mičnosti za financiranje in takozvane kapitane industrije, ki so se dvignili v ta djihi desetletjih. Njih ne mika denar, temveč le moč in upliv, ki stoji za denarjem samim.

Kadar govorimo o resnično velikih možeh kot so naprimer Lincoln, Washington ali Franklin, ne bo nihče vprašal, kako bogati so bili temveč le, kako uspešni so bili v svojih prizadevanjih in naporih.

Vsled tega postane ambicija, hrepenenje po uspehu glaven cilj dasiravno bi morda prenehal biti denar končni cilj vsega prizadevanja.

— Ker je zadnjeimenovana sila (Združene države), napovedala sedaj Nemčiji vojno, ne moremo ostati ni neaktivni, ker bi sicer izgubili svoj narodni kredit.

Ob vprašanju vstopa Kitajske v vojno ali nevstopa bi se kmalu razbila ta anladna republika in Washington je zrl z nekako čudnim očesom na Peking.

Dne 4. junija je poslal državni tajnik Lansing Kitajski poslaničco, v kateri se obznanjuje nastali spor ter izjavlja, da je notranji mir bolj važen kot pa vstop v vojno. Kitajska naj pusti na strani vse strankarske boje in vse stranke naj sodelujejo pri zopetni uredbi vlade in zagotove Kitajski mesto med narodi, katero pa ne more zavzavati, dokler vlada v deželi nespornostjenja.

Kopije te poslanice se je poslobo Japoniki ter drugim zavezniškom in jih prosilo, naj vprisore

slučno akcijo. Japonska nam je dala razumeti, da obznanjuje objavljenje te poslanice. Pravi, da smatra to za omalovaževanje svojega stališča na Kitajskem in da bi se poslanice ne smelo odposlati, ne da bi se prej vprašalo Japonsko za svet. Japonski krogi v Washingtonu pravijo, da gleda Japonska na Kitajsko tako, kot bi gledali mi na Mehiko v slučaju zapletljajev.

To je seveda prijazen diplomatični govor. Mi imamo seveda popolno pravico prositi Kitajsko, naj ne uniči svojega notranjega mira, posebno, ker je Kitajska sanoo izjavila, da hoče vstopiti v vojno, ker smo mi storili to.

Kitajska je veliko tržišče bodočnosti, tako za kapital kot za eksportno trgovino. Najbolj važna ameriška pridobitev po Monroe doktrini je princip odprtih vrat na Kitajskem. John Hay ga je ustvaril in Lansingova poslanica je slab odmev besed, ki so šle preko Pacifika skozi dvajset let. Mi hočemo, da obdrži Kitajska kontrolo nad samo seboj, kar verujemo v pravice slabših narodov in ker si hočemo obdržati tržišče, prosto za vsakega prišleca.

Vsled tega smo pozvali Kitajsko, naj se ne uničuje sama potom državljanske vojne, ki bi dala Japonski povod za vmešavanje.

V tem stremljenju smo si svesti pomoči Anglije. Tudi Anglija ima svoje interese na kitajskem tržišču, a poleg tega je Anglija tudi dolžna hvaliti te deželi. Anglijski vojaški in mornariški izvedenci izjavljajo, da jih je le vstop te dežele v vojno rešil poraza. Naša vlada je posodila Angliji 500 milijonov dolarjev. Kljub vsej tej pomoči pa izjavlja sedaj Anglija, da je njeno stališče glede Japonske nekoliko drugačno kot ono Združenih držav.

To pomeni le to, da se čuti Anglija proti Japonski tako vezano, da si ne upa stopiti na našo stran ter držati odprta kitajska vrata. To pomeni, da se je dalo Japonski na daljnem iztoku prosto roko.

Dali smo zaveznikom na razpolago vse svoje sile, da preprečimo uresničenje nemškega načrta o Mitteleuropi, ki bi razširila nemško moč do Bagdada. To bi seveda ogrozilo angleško moč v Indiji ter Egiptu. Po vsem, kar smo storili, pa ne moremo dobiti niti diplomatske podpore pri politiki odprtih vrat, katero zasledujemo v svojem lastnem interesu, temveč v interesu vseh narodov.

Isti Talleyrand je zopet dal izraza misli, ki živi v glavah številnih ljudi do danes. Izjavil je, da je najti pri vsaki zvezi konja in jezdeca. Za sebe samega pa je rekel: "Je preferre faire le Chevalier." (Jaz igram rajše ulogo jezdeca.)

Nova Marconijeva iznajdba.

Giulio Marconi, ki je znašel brezžični brzojav, je povedal, da je izumil nov aparat za brzojavljanje in ga je mogoče uporabljati iz eno-roko. Tehta samo 12 funtov in se ga more rabiti v zakopih; na ta način se lahko ve, kdaj namerava sovražnik napad, na ka terega se čet lahko e pravčasno pripravijo in ni mogoče, da bi bile presenečene. Marconi upa, da bo ameriška armada sprejela to pripravo.

MAŠI ZASTOPNIKI.

kateri so pooblašteni pobirati naročnino za dnevnik "Glas Naroda". Naročnina za "Glas Naroda" je: za celo leto \$3.50, za pol leta \$2.00 in za četr leta \$1.00. Vsak zastopnik tuda potrdilo za svoto, katero je prejel in jih rokojamo pripravljamo.

San Francisco, Cal.: Jakob Lovšin.

Denver, Colo.: Louis Andolšek in Frank Strabec.

Leadville, Colo.: Jerry Jamnik.

Pueblo, Colo.: Peter Oulig, John Gern, Frank Janesch in A. Kočevar.

Salida, Colo. in okolice: Louis Costello.

Somerset, Colo.: Math. Karnely.

Clinch, Ind.: Lambert Bolshar.

Indianapolis, Ind.: Alois Rudman.

Aurora, Ill.: Martin Jurkas in Jernej B. Verbič.

Chicago, Ill.: Jos. Bostik, Jos. Blisk in Frank Jurjovec.

Dodge, Ill. in okolice: A. McInari.

Joliet, Ill.: Frank Bambich, Anton Bambich, Frank Laurich, A. Oberstar in John Zalezel.

La Salle, Ill.: Matija Komp.

Livington, Ill.: Mih. Gnar.

Nokomis, Ill. in okolice: Math. Galabek.

North Chicago, Ill. in okolice: Anton Kobal in Math. Ogria.

So. Chicago, Ill.: Frank Černa.

Springfield, Ill.: Matija Barborič.

Washington, Ill. in okolice: Math. Ogria in Frank Pethorick.

Channah, Kans.: Frank Bailliff.

Holbrook, Kans.: Jos. Knačič.

Franklin, Kans.: Frank Lovšev.

Frontenac, Kans. in okolice: Boh Firm in Frank Kernc.

Kansas City, Kans.: Geo. Bajuk in Peter Schneller.

Mineral, Kans.: Frank Augutkin.

Kinga, Kans.: Mike Pencil.

Kitamiller, Md. in okolice: Frank Vodopivec.

Baltic, Mich.: M. D. Likovich.

Cadmus, Mich. in okolice: M. P. Kobe, Martin Rade in Pavel Shalta.

Detroit, Mich.: Jos. Glasich.

Manistiquia, Mich. in okolice: Jom Kotrian.

Chisholm, Minn.: Frank Govie, Jak Petrich in K. Zgonc.

Ely, Minn. in okolice: Ivan Gouba, Jos. J. Peshel, Anton Poljanec in Louis M. Perušek.

Eveleth, Minn.: Louis Govie in Jurtj Kotza.

Gilbert, Minn. in okolice: L. Vesel.

Hibbing, Minn.: Ivan Pouše.

Kitamiller, Minn. in okolice: Jos. Adamich.

McKinley, Minn. in okolice: Fr. Boje New Duluth, Minn.: John Jerina.

Sartell, Minn. in okolice: F. Triller.

Virginia, Minn.: Frank Hrovatic.

St. Louis, Mo.: Mike Grabrian.

East Helena, Mont. in okolice: Frank Petrich.

Klein, Mont.: Gregor Zobec.

Grand Falls, Mont.: Math. Ulrich.

Roundup, Mont.: Tomaš Paulin.

Dawson, N. Mex.: Mike Krivec.

Gowanda, N. Y.: Karl Sterniša.

Little Falls, N. Y.: Frank Gregorka in Jernej Per.

Barborton, O. in okolice: Math. Kramar.

Bridgport, O.: Frank Kočevar.

Collinswood, O.: Math. Slapnik in John Malovrb.

Cleveland, O.: Frank Sakser, Jakob Debevc, Chas. Karlinger, J. Marličič.

Frank Moh, John Prostor in Jakob Roemli.

Lorain, O. in okolice: Frank Ansele.

Louis Balant in J. Kumble.

Niles, O.: Frank Kogovšek.

Youngstown, O.: Anton Kikelj.

Oregon City, Oreg.: M. Justin in J. Miley.

Allegheny, Pa.: M. Klarich.

Ambridge, Pa.: Frank Jakša.

Bessemer, Pa.: Louis Erhar.

Broughton, Pa. in okolice: Anton Ipavec.

Burdies, Pa. in okolice: John Demšar.

Canonsburg, Pa.: John Kokilich.

Cecil, Pa. in okolice: Mike Kočevar.

Conemaugh, Pa.: Ivan Pak, Vid Rovansk in Jos. Turk.

Claridge, Pa.: Anton Jerina in Anton Kosoglov.

Dunlo, Pa. in okolice: Joseph Subor.

Export, Pa.: Louis Supančič in Fr. Trebica.

Forest City, Pa.: Mat. Kamin, Fraňj Leben in K. Zalar.

Farrell, Pa.: Anton Valentinič.

Greensburg, Pa. in okolice: Frank Novak.

Hostetter, Pa. in okolice: Frank Jordan.

Johnstown, Pa.: Frank Gabrenja in John Polanc.

Luzerne, Pa. in okolice: Ant. Osojnik.

Manor, Pa. in okolice: Fr. Demšar.

Moon Run, Pa.: Frank Maček in F. Podmilček.

Pittsburgh, Pa. in okolice: U. E. Jakobich, Z. Jakša, Klarich Mat., I. Magister, I. Podvanski in Jos. Pogarčar.

Reading, Pa. in okolice: Fr. Špehar.

South Bethlehem, Penna.: Jernej Koprivšek.

Steelton, Pa.: Anton Hren.

Turtle Creek, Pa. in okolice: Frank Schiffrer.

Tyre, Pa. in okolice: Alois Tolar.

West Newton, Pa.: Josip Jovan.

Willock, Pa.: J. Petermel.

Murray, Utah in okolice: J. Kastelle.

Teeole, Utah: Anton Falčič.

Black Diamond, Wash.: G. Forenta.

Davis, W. Va. in okolice: John Brosch in John Tavželj.

Thomas, W. Va. in okolice: J. Korenčan.

Milwaukee, Wis.: Aug. Collander in Josip Tratnik.

Shesbeygan, Wis.: Anton Dc, Martin Kos, John Stampel in Heronin Svetlin.

West Allis, Wis.: Anton Demšar in Frank Skok.

Rock Springs, Wyo.: Frank Fortuna, A. Justin, Valentin Marcina in Vcl. Rtalab.

Imejte hladno v svoji trgovini.

Električni veterik napravi hlad v vaši trgovini. Naredi cirkulacijo zraka in prežene muhe in bacilje. Zadovoljili boste odjemalce in samega sebe ako rabite električni veterik. To ne stane preveč in rabi le malo moči.

The New York Edison Company

At Your Service

General Offices: Irving Place and 15th Street

Branch Office Show Rooms for the Convenience of the Public

424 Broadway

126 Delancey Street

10 Irving Place

124 West 42d Street

151 E. 86th Street

15 E. 125th Street

362 E. 149th Street

All Show Rooms open until midnight

Kam in kje?

Kam se boš obrnil in kje boš dobil najboljšo pijačo v Pittsburghu in bližnji okolici, ni to nobena uganika!

Nemški element v Ameriki.

Od leta 1820 naprej, ko je prišla vlada Združenih držav popraviti priselce, da se pride do pravih števk glede čistega nemškega priseljavanja v Združene države. Odšteti je treba najprej žide, ki so prišli semkaj iz Nemčije in katerih ni na noben način smatrati za nemški element v tej deželi. Njih nemška imena je videti na tisoče v napisih nad prodajalnami. Njih številka ni mogoče natančno ugotoviti, ker ni na razpolago tozadevnih podatkov.

Nadaljno precejšnje število je treba odšteti z ozirom na one, ki so se vrnili v Nemčijo. Do leta 1908 se ni zveza vlada brigala za to, da bi zapisovala tujece, ki so se vračali v domovino. V letih 1908, 1909 in 1910 pa kažejo zapiski, da je zapustilo Združene države 41.262 Nemcev, kar tvori skoro polovico priseljencev iz Nemčije v dotičnih treh letih. Če vzamemo te številke za merilo, razvidno takoj, kako zelo so pretirane številke, katere navajajo nemški propagandisti.

Ker so prišli skoraj vsi nemški priselci v deželo v času po iznajdbi parnikov, ni misliti, da bi bilo priseljavanje Nemcev v kateri dobi dobi večje, razven v času, ki je sledil revolucionarnemu gibanju leta 1848, ko se je nemškim vstajem zdelo prenevarno vračati se v domovino. Na drugi strani pa je bilo število onih, ki so se vračali v domovino, posebno v letih od 1865 do 1875, ko je odšlo domov veliko število nemških veteranov iz državljanske vojne.

Dillinghamova komisija, ki se peča s to zadevo, je mnenja, da se vrača v Evropo najmanj ena tretina priseljencev. To ni veljavno edino pri židih, ki kažejo veliko večjo stalnost. Nadalje se tudi domneva, da se le malo izseljenec, ki odhajajo v evropske dežele, sploh kdaj vrne v Združene države.

Dasiravno se ne more navesti natančnih števk, se vendar mirno lahko trdi na podlagi navedenih faktov, da se je v imenovani dobi priselilo v Združene države nekako 4.000.000 Nemcev. V tem času je naraslo prebivalstvo Združenih držav od devet in pol milijona leta 1820 na 92 milijonov leta 1910.

Razmere v letih, ki so sledila, ne pridejo pri tem račun v splošnem v poštev, ker je poteklo od omega časa naprej le tri leta in pol do izbruha vojne, makar se je sploh ustavilo vsako priseljavanje.

Toliko glede nemškega elementa v Združenih državah od leta 1820 naprej. Pred tem časom je bilo prebivalstvo skoro izključno angleško, izjemši takozvane Palatinke, ki so se naselili v glavnem po Pensilvaniji, Marylandu in Virginiji. Precejšnje število francoskih Hugonotov se je naselilo v South Carolini ter francoske in španske naselbine se je dobilo z odstopom Louisiane v roke Združenih držav. Palatini, ki so boljše znani pod imenom "Pennsylvania Dutch", so prišli sem v predelkih od leta 1683 naprej, ko je organiziral kveker Pastorius iz Frankfurta svojo naselbino. Ti ljudje so prišli povečini iz renskega Palatina, Vittenberške in Švice ter so se izselili radi vojnih upostojen in vserega preganjanja. Njih število se ni nikdar natančno ugotovilo. Ker pa so bili skupina zase, se je cenilo njih število po osemletju, na katerem so se naselili in kjer žive še danes. To je v glavnem dolina med Blue Ridge in Alleghenies v treh državah ter v enim izrastkom v južni zetočni Pensilvaniji in najljubši koloniji v New Yorku. V časih revolucije je bilo to ozemlje redko naseljeno in Palatini so tvorili manjši del skupnega prebivalstva kot ga tvorijo danes njih potomci.

To niso Nemci ali Tevtoni v smislu kake politične vezi z nemškimi cesarjem in državo, ki je bila ustanovljena dolgo časa potem, ko so se oni naselili v Ameriki. Oni nimajo sedaj nobenih praktičnih stikov z moderno Nemčijo.

Ta element se je pomnožil a heneskimi jettiki, katere so ujele armade Washingtona. Številne to vojne jettike se je poslalo v jettiska taborišča v Pennsilvaniji, Marylandu in Virginiji ter potem, ko se jih je pustilo na prosto, so ostali tam in se pomešali s sorodnim prebivalstvom.

Nadaljno priseljavanje Nemcev v Združene države je bilo ustavljeno do leta 1946, nakar se je zopet pričelo živahnejše gibanje. Leta 1920 se je priselilo le 968 Nemcev, kojih število je nato počasi raslo.

Vsed tega se lahko trdi, da je bilo naše prebivalstvo bazično le angleško v prvih časih zgodovine te dežele. Ekonomske razmere pa so napravile to stanje tako močno, da ga ni bilo mogoče omajati. Prostora in živeča je bilo za vse, in sicer takoj po prvih letih bojevi z Indijanci, klimatični boleznimi in lakote. Velikot družine je bila stranska stvar, kajti vsak se je lahko dobil novo zemljo, kakorhitro je dorastel ter se oženil. Osmamljenost življenja pa je naravnost silila k zgodnjim ženitvam, da je moglo vsako raztoreno domovje tvoriti družabno enoto. Tako so nastale skupine velikih in mnogobrojnih družin. Pomamljanje gnojil je prisililo koloniste, da so iskali vedno nove zemlje, kajti stara je bila kmalu izrabljena in ta kruta sila je dovedla do tega, da se je človeški val pomikal vedno bolj v notranjost dežele.

Ko so prišli Palatinci, so bile razmere v deželi že urejene in naselili so se v svojih dolinah, ne da bi kaj izpremenili splošni položaj glede prebivalstva. Večina njih je bila zadovoljna, da je smela ostati, kjer so se prvi naselili. To pa radi tega, ker so bili bolj z maim zadovoljni, dočim so se Angleži vedno pomikali proti boljšim ter obilnejšim zemljiščem. Vsed tega so tvorili ti Nemci le malo pomemben del pri obljedenju Zapada.

V tem oziru so Irci veliko bolj važni kot pa Nemci. Irci imajo ponavadi velike družine ter so se takoj po prihodu hitro zmešali z domačim prebivalstvom. Proti Nemcem so se vedli skoro sovražno, ne ter so tvorili takorekoč val proti razvoju nemškega vpliva v deželi. Znamenja Ireev je opaziti v vseh dobah ameriškega narodnega življenja in to radi njih večje zmožnosti, prilagoditve se razmeram v deželi. V nekaterih krajih dežele, kjer so se bolj na goste naselili, so izpremenili čisto angleško kri v irsko-angleško, a v drugih delih, posebno v južnih državah, je ostalo prebivalstvo izključno angleške krvi kot je bilo prej.

Dosti je vzrokov, zakaj smo toliko slišali o številu in vplivu nemškega elementa v Združenih državah. V vsakem mestu, kjer je kaka skupina Nemcev, se drže slednji stalno skupaj kot enota. Prva stvar, ki jo store, je ponavadi ustanovljenje pevškega društva, kjer najde izolirani priselci zabave med svojimi lastnimi ljudmi in v rojaki. Drugi korak pa je ustanovitev zgodovinskega ali literarnega društva.

V teh društvih se prične z agitacijo. Vedno se govori o Steuben, Schurzu, Sigelu in drugih ter položaj s tem temelj pretiravanja, da imajo Nemci skoro ravno toliko zaslug pri zgraditvi te dežele kot Angleži. Najljubša se, da so rešili Nemci Unijo v državljanski vojni in vsak Nemece je o tem tako prepričan, da smatra za osebnost žaljenje, če si kdo upa dvomiti o tem.

Vsed tega se utrdi v Nemcih misel, da se jim ni dalo pravice in postopalo z njimi na način kot bi zaslužili. Iz tega izvira tudi, da goji vsak nemški izseljenec simpatije do svoje domovine "Vaterland", in sicer neglede na to, če je pribežal sem, da uide političnim preganjanjem.

Nadaljni vpliv pri razširjanju pretiranih idej glede nemškega elementa v Združenih državah izvajajo nemške šole, časopisi ter druge publikacije. Številno mest je določilo za vsako leto precejšnje svote za šole, v katerih se vrši pouk izključno v nemškem jeziku. To je bila direktna posledica političnega pritiska od strani nemškega elementa. Pouk ameriške zgodovine v takih šolah se je seveda vrnil na način, da se je pretiraval uloga, ki so jo igrali Nemci v zgodovini Združenih držav. Ti učenci sližijo dosti o delu nekoga Mühlberga za časa revolucije, dasiravno ne omenja nobene knjige v angleškem jeziku njegovega imena, ker je določen

prostor za druga važnejša imena. Na isti način se tudi obravnava zgodovino državljanske vojne. Največji vpliv na nemški element pa ima nemško časopisje v tej deželi. To si seveda na vse načine prizadeva ubiti ljudem v glavo, da stoji Nemčija v središču mednarodnega solpnege sistema.

Radi pomamljanja novic, katerih ne morejo dobiti, ker niso v stanu plačevati posebnih poročevalcev, polnijo nemški listi svoje predali s članki, ki se tičejo nemškega vpliva po celem svetu, predvsem pa v Ameriki. V takih člankih se vleče kot rdeča nit podarjanje važnosti nemškega elementa v ameriškem narodnem življenju. Tu se nahajamo ob viru neizmernega pretiravanja.

"Te punice, te punice!"

(Konec.)

"Malomarnost vodstva je edino vsega kriva! Mlademu dekletu pa skoro ne morem zametiti, saj veste, da je ni ženske na svetu, katere ne bi omočila ljubezen, kopa denarja ali pa želja po zakonu!"

"Žal, da je res tako! — Veseli me le, da sta bili Irma in Vida v tako izbornem zavodu! Zdi se mi, da so Irmi celo malo preveč ubili strah pred moškimi, — tako je bojazljiva in sramežljiva, — cel angelj!"

Poslušala sta dalje Scherza.

"In rečem vama, imel sem že celo legijo ljubice, a tako ni znala poljubovati nobena kot ta Ljubljanka. Ta strast, ta svežost, — ej! — tlesnil je z jezikom, kot bi se spomnil najdivnejših prizorov. — Moral sem se je edenkrat in zadnjič objeti, — pripeljal sem se dav isemkaj..."

"Se ti je li izplačalo?"

"A, rečem vama, — popolnoma! — Ločitev je pomnožila njeno strast prav do ekstaze! — Otrpela je v svoji zaljubljenosti za vse obzire, — slepo mi sledi in žrtvuje vse, kar hočem!"

"Vražji človek!" — je vzkliznil nadporočnik in zopet zvrnil čašica, kar sta tovariša hitro posnemala.

"A sedaj sem je sit! Baš prihajam od nje, — ne bo me videla več; — žal mi je, krasno dekle je, — a nima ničesar! — Poprimi se je ti, ne bo ti žal!" — je dejal nadporočnik; jezik se mu je zalaval.

"Ti mi jo odstopaš? — Plemeniti človek! Ha, ha! — A kako se zove vendar ta 'keberček'?"

"Weigstein!"

Nadporočnik in agent sta planila po koncu, pri sosednji mizi pa je z velikim ropotom padla šahovska deska na tla, da so se figure razpršile na vse strani.

"Irma, moja Irma!" — je zaplakal profesor, zakril si z obema rokama obraz in ječal.

Kakor ris na svojo žrtve je planil Mrak k židu in ga z enim udarcem svoje kočene roke pobil na tla.

"Lopov, tu imaš plačilo!" — je viknil s tršnim glasom, da je odmevalo tja na ulico ter jo letelo ljudstvo od vseh stranij preplašeno in radovedno vkup.

Agent in nadporočnik, spremeljevala, pa sta pobirala krvavega in ometenega Scherza ter ga položila na fotelj.

— Jutri se vidimo, ako drago! — je dejal Mrak, in ko mu je nadporočnik v očitni zadregi prikimal, je vrgel Mrak še svojo topnico na mizico, rekoč:

— Da bo vedel, kdo ga je!... Moj zastopnik pa bode gospod lajtnant Koder!

— Da, gospod tovariš! — je odgovoril nadporočnik.

Potem je prijel Mrak omedlelega profesorja pod pazduho ter ga odnesel iz kavarne. Baš je pridrla mimo prazna kočija; odpeljala sta se domov.

VI.

— Trikratno menjanje krogelj, — distanca petindajset korakov, — kraj: mestni log za neko samotno pristojo.

— Prav! — in kdaj?

— Popoldne ob tretji uri. Žel si, da se stvar čim prej reši, in tudi gospod tovariš, artilerij ski nadporočnik...

— Prav! Rečem ti, da upravljam po trenotku, ko poženem temu židovskemu vragu kroglo v srce! — Ne boj se, prijatelj, moja roka ne trepete nikoli!

— Toda, če pa vendar padeš! — Aron Scherz je razsajal častnik! Prijatelj, mamiš me!

— Hvala ti, židovski angelj!

Smrt vsem židovskim pijavkam! A kako je gospodu profesorju? — Še vedno nezavesten, zdravnik se ne gane od njega. Moj Bog, ta dobri starec! Kolik vdarce je občutilo njegovo očetovsko srce, ko je slišal brutalno resnico, da njegova hči ni najljubša, nedolžna deklica, otroška razposajenka in sovražiteljica moških, — kakoršno se je hinavsko delala, ampak strastna, moralno skvarjena ženska!

— In gospica Vida?

— Ni je odtrgati od stricjevega ležišča. Vso noč ni zatisnila očesa, na vsak gibljivi bolnikov pazi ter mu neprenehoma polagala led na glavo.

— Dobro dekle! Srečen boš, prijatelj!

— Nepopisno srečen! Tako je blaga, tiha, skrbna in priprosta!

— A nesrečna Irma?

— Zaprta je v svoji sobici, odkar si pripeljal nezvestnega profesorja domov. Kdo zna, kje je izvedela ves dogodek. Morda...

— Aron Scherz!

— Strela ga ubila! A sedaj hitim zopet tja — ob dveh pridem po-te. Zdrav in — miren!

— Brez skrbi! Ubijem ga gotovo!

Stisnila sta si roke; Koder je odhitel k Weigsteinovim, Mrak pa je začel pisati pisma...

Bilo je že pol štirih popoldne. V plašča zavita sta hodila Koder in Mrak za pristavo naglo gori in doli, da bi se ugrela. Mrzel sever je pihal skozi golo vejjeve nekaterih redkih jel in — dvojce troje gladnih vran se je pojaljo okoli pristave, iščoč hrane. Tenka meglica je začela polagoma padati na zasaženo zemljo.

— Gospoda, prokletega žida ne bo! — se je oglašil iz kočije, ki je ostala v zatišju, gromki glas.

— Jaz sem že ves premrl!... Vrag!

— Samo še pet minut potrpi-mo, gospod doktor! — se mu je odzval lajtnant Koder. — Morda se vendar le izpolni srčna želja tovariša Mraka, da mu raznese grešni židovski drob!

— Dobro, še pet minut! — a potem niti sekunde dalje. Vrag! Zdravnik se je zopet zaprl v kočijo, častnika pa sta nadaljevala nemo svoje nervozno pohajanje ob pristavi gori in doli.

Mahoma pa se ustavi Koder in ostro poslušal.

— Voz prihaja — tu so!

In za malo hipov je prispela res v največji diru kočija k pristavi, iz nje pa je skočil artilerijski nadporočnik.

— Gospoda tovariša, prišel sem sam! — je dejal in ponudil obe roki v pozdrav.

— Sam!?

— Scherz je pred uro pobegnil z dunajskim vlakom.

— Nesramni žid!

— Bojazljivež!

— Gospoda tovariša, obzalu-jem, da sem bil zastopnik take propalice in vaju prosim, da...

— Gospod tovariš, nobene besede! — Mi ostanemo stari, — ga je zavrnil Mrak.

Koder pa je še pristavil:

— Molčimo vsi o dogodku radi časti rodbine Weigsteinove.

Sedli so v kočije ter se odpeljali nazaj v Ljubljano.

Prva pot častnikov je bila k bolnemu profesorju.

Ko pa sta prestopila prag, sta začela že glasno jokanje Vidino in stare postrežnice, mej katero se je vmešaval ostro in rezko tolaženje zdravnikov:

— Tiho, gospica Vida! Solze ne pomorejo nič... Tiho, pravim! Odprta sta duri in vstopila. Tu pa se jima je prikazal žalosten prizor.

Na postelji je ležal vzrak suhljati profesor Weigstein pol odprtih ust, bled in vpalic lic — dihal ni več...

Tik njega je klečala Vida in tišče svoj obraz v mrzle profesorjeve roke, je krčevito jokala.

— Mirko, Mirko! — je kriknila Vida, vide častnika, planila po koncu ter se plakaje vrgla Koderu na prsi.

— Gospod profesor je izdihnil, — je dejal zdravnik odhajaje.

— Sedaj imam samo tebe na vsem svetu, Mirko — ne zapusti me! — Tudi Irma...

— Irma! — Kaj je z gospico? — vtrpetela sta hkratu o- ba častnika.

— Pobegnili je s svojim ljubljekom. Tu čitaj!

Podala mu je veliko pismo, in Koder je čital glasno sledeče:

Ljubljana, Vida!

Preganjanje od vesti in zrazo-to, presegana od brezupno veli-ke ljubezni bežim in tega kraj, kjer mi je bilo najljubše...

Vida, ti ne veš, kaj je strast, trmasta, vsa uničujoča, vse žrtvujoča strast!

Že na Dunaju, ko sva bili zadnje leto v inštitutu, sem se zaljubil vanj z vsakim živcem, z vsa ko žilico svojega bitja.

Tudi on me ljubi, obljubil mi je, da me vzame za ženo — verujem mu, ker mu moram verovati. Morda me vara, morda je laž — vsaka njegova prisega — a ljubim ga vender le in ga bom do zadnjega diha. Ne pustim ga, naj se zarote zoper mojo ljubav nebesa in peklo!

Vida, Kurt je žid!

Zato sem se bala izdati živi duši svojo tajnost, da bi mi kdo ne odgovarjal, da bi ne staval ovir moji sreči!

Zatajevala sem se, hinila boja-zen in sovraštvo do moških, da sem bila tem varnejša s svojo skrivnostjo. Molčati sem pa tudi morala, ker mi je on tako velel.

Vida, vedi, da sem njegova — njegova vsa — z dušo in telesom — da sem mu žrtvovala vse, vse — nazaj ne morem, ne — smem! —

Odpušti, Vida, če moreš, da sem taka, da nisem več vredna, da Ti pogledam v nedolžne oči.

Bodi srečna s svojim ženinom in skrbni za mojega očeta. Prosi ga v mojem imenu odpustjenja — na kolenuh ga prosim, naj me ne zasleduje!

Sučajno sem izvedela ves si- nučni nastop v kazini — Scherz je bil vinjen — vem, da bi ga gospod Mrak ustrelil, saj sol- je bil častnik za najboljšega stre- lca, — zato sem pregovorila, da pobegne z menoj...

Vzela sem seboj nekaj dragotin- pokojne mamic, in sedaj že be- živa pred Mrakov krogljo in — očetovim prokletstvom...

Li v srečo — li v bedo?

Se sem vsa njegova — druga- če ne morem ravnati. —

Odpušti! —

Zdravstvuj, blaga sestranka, in budi srečna!

Tiho je bilo v sobi in le pridru- šeno ihtenje Vidino na prsih ljub- ljenegega moža je pretregalo hipno grobni mir...

Tam na postelji pa je ležalo ne- premično rumeno blede obličje arheologova.

Okoli pol odprtih ust mu je le- gla neka prijaznobridka poteza; po vsem obrazu pa je bilo razli- to blaženo smehljanje.

Nehote se je spomnil Mrak, da je imel dobri starec samo tedaj ta izraz na licu, kadar je v ne- kaki nesrečni obupnosti tožil:

— Oh, te punice — te punice bodo moja smrt!...

VII.

Bilo je nekako tri mesece po Weigsteinovem pokopu.

Na verandi pred Mrakovim gradom, ki je visel kakor lasta- vičje gnezdo na strmi skali, je se- dela znana nam družba.

Ravno je zahajalo solnce za goz- dom, ki je šumel za gradom.

— Zadnji večer ste nočjo pod našo streho, gospa. Vesel sem, da vam je ugajalo življenje pri nas in da se povrnete popolnoma zdra- va v Ljubljano.

Mož, ki je tako govoril, je bil sivolasi, a še vedno kakor hrast krepki veleposelnik Mrak.

— Ne morem se vam in vaši go- spej dovolj zahvaliti za vso blago naklonjenost in prisrčnost, s ka- tero ste me negovali ves čas.

— Nič hvale, gospa, celo mi smo vam hvaležni, da ste nam delali tako zabavno družino. Dolgčas nam bo sedaj.

Gospa Mrakova je bila še vedno lepa ženska, dasi je imela dvaj- setlento hčerko in sina nadporoč- nika.

— Oh, mamica, kaj ne, da na- ju mora še večkrat obiskati pri- ti gospa Kodrova! — je spregovo- rila vitka Eva, in se kakor lju- beča sestra oklenila gospe Vide.

— Da, gotovo prideta, Eva, — jaz ju siloma pritiram, — jo je tolažil brat.

— Ne bo treba, dragi Mrak, — se je zamejaj Koder. — Da bi pa še kdaj samoval v Ljubljani, dočim bi bila Vida tu, ne, tega ne dovolim! — se je šalil Koder.

Mesec dni po stricjevi smrti se je poročila Vida, čisto sama na svetu, s poročnikom Kodrom.

Žal, da se je njena bolezen na prsih tako poslabšala, da je bil Koder prisiljen sprejeti tovariš- vo prijazne ponudbe ter odpelja- ti Vido na sračno grajščino Mrak- ova. Bredko je pograbil mladi mož svoje ženko; no, danes je — prišel pa njo, da jo parvele sopot- zdrave v svoj dom. Tudi Mrak je prišel...

Iz doline so se začeli zvonovi cerkvih zvonečih "Ave Marijo"... Družba je molčala; vsak je bil zatopljen v svoje misli.

Vida je sedela poleg svojega moža, ki ji je ovil roko okoli pa- su ter jo pritisnil k sebi.

Bila sta srečna!

Tu stopi na verando poštni sel. — Prinesel sem pismo gospej Kodrovi!

Lajtnant je segel po pismu in sel je zopet odšel. Eva pa je ste- kla brzo po svečo.

Koder je čital:

— Dunajska policija.

Veleposlovna gospa!

Iz priloženega listka je izvede- la dunajska policija, da ste gos- pi Irmi Weigstein najbližja in menda tudi edina sorodnica.

Obveščamo vas zato, da so pred tremi dnevi našli na bregu Dunava mrtvo žensko, v kateri so spoz- nali vašo sorodkinjo.

Policija je dognala, da je po- kojnica živila skoro tri mesece v skriti ulici Leopoldovega mesta, kjer je imela najeto sobo pri ne- ki židovski rodbini. Oboje je pla- čal za njo Aron Scherz, sin pre- možnega trgovca na Grabnu, ki je zahajal skoro vsak dan k nji.

Zadnje tedne pa ni bilo njene- ga zaročena k nji; ker tudi ni bilo več plačano za njo niti sta- novanje niti hrana — sama pa tudi ni imela razen dvoje oblek, katere si je dala delati na Dunaju z denarjem, dobljenem v za- stavnici za različno zlatenino — ji je odpovedala židovska rodbi- na svojo streho in mizo.

Videli so jo potem še parkrat na Grabnu hodečo okoli Scherzo- ve hiše; pred jednim tednom pa je izginila.

Šla je v Dunav! —

Končno vas še obveščamo, da je radi naših se pisem in ustme- nih izjav nekaterih prič Aron Scherz v preiskovalnem zaporu.

Temu uradnemu pismu je bil pridejan še listič:

DR. ROSENTHAL, SPECIALIST, 622 PENN AVE., PITTSBURGH, PENNA.

Dr. Rosenthal, specialist že čez 20 let. Ako imate tajne bolezni, syphilis, čankar, kapavico, izgubo semena, bolno krl, nervoznost, želo- ded, ledice, mazulji, revmatizem in druge bolezni, uprašajte za nasvet Dr. Rosenthala in povedal vam bo, če ste ozdravljivi.

POSEBNA PONUDBA za kratek čas je dva dolarja na teden. Ako niste zadovoljni s zdravljenjem vam vrnem dva dolarja.

Dr. Rosenthal zdravi z najboljšimi zdravili, ki jih dobi iz Evrope, Indije, Kitajske, Južne Amerike in vseh drugih krajev sveta. On želi zdraviti le svoje bolnike.

Dr. Rosenthal, 622 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Uradne ure: tedensko od 9. jutraj do 5. popold. Ob četrtkih in sobotah od 9. jutraj do 3. večer. Ob nedeljah od 10. jutraj do 3. popoldne. Govori se slovensko. Ne zdravi po pošti. Izrežite in obdajte to ob ja

DR. ROSENTHAL, SPECIALIST, 622 PENN AVE., PITTSBURGH, PENNA.

Dr. Rosenthal, specialist že čez 20 let. Ako imate tajne bolezni, syphilis, čankar, kapavico, izgubo semena, bolno krl, nervoznost, želo- ded, ledice, mazulji, revmatizem in druge bolezni, uprašajte za nasvet Dr. Rosenthala in povedal vam bo, če ste ozdravljivi.

POSEBNA PONUDBA za kratek čas je dva dolarja na teden. Ako niste zadovoljni s zdravljenjem vam vrnem dva dolarja.

Dr. Rosenthal zdravi z najboljšimi zdravili, ki jih dobi iz Evrope, Indije, Kitajske, Južne Amerike in vseh drugih krajev sveta. On želi zdraviti le svoje bolnike.

Dr. Rosenthal, 622 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Uradne ure: tedensko od 9. jutraj do 5. popold. Ob četrtkih in sobotah od 9. jutraj do 3. večer. Ob nedeljah od 10. jutraj do 3. popoldne. Govori se slovensko. Ne zdravi po pošti. Izrežite in obdajte to ob ja

DR. ROSENTHAL, SPECIALIST, 622 PENN AVE., PITTSBURGH, PENNA.

Dr. Rosenthal, specialist že čez 20 let. Ako imate tajne bolezni, syphilis, čankar, kapavico, izgubo semena, bolno krl, nervoznost, želo- ded, ledice, mazulji, revmatizem in druge bolezni, uprašajte za nasvet Dr. Rosenthala in povedal vam bo, če ste ozdravljivi.

POSEBNA PONUDBA za kratek čas je dva dolarja na teden. Ako niste zadovoljni s zdravljenjem vam vrnem dva dolarja.

Dr. Rosenthal zdravi z najboljšimi zdravili, ki jih dobi iz Evrope, Indije, Kitajske, Južne Amerike in vseh drugih krajev sveta. On želi zdraviti le svoje bolnike.

Dr. Rosenthal, 622 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Uradne ure: tedensko od 9. jutraj do 5. popold. Ob četrtkih in sobotah od 9. jutraj do 3. večer. Ob nedeljah od 10. jutraj do 3. popoldne. Govori se slovensko. Ne zdravi po pošti. Izrežite in obdajte to ob ja

DR. ROSENTHAL, SPECIALIST, 622 PENN AVE., PITTSBURGH, PENNA.

Dr. Rosenthal, specialist že čez 20 let. Ako imate tajne bolezni, syphilis, čankar, kapavico, izgubo semena, bolno krl, nervoznost, želo- ded, ledice, mazulji, revmatizem in druge bolezni, uprašajte za nasvet Dr. Rosenthala in povedal vam bo, če ste ozdravljivi.

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minn.
sedež v ELY, MINN.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL ROVANSEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.

Glavni tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.
Glavni blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik N. S.: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSEPH V. GRAHEK, 843 East Ohio Street, Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:

JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.
ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue "M", So. Chicago, Ill.
JOHN VAROGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

GEO. J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
JOHN RUPNIK, Box 24, S. R., Delmont, Pa.

GOSPODARSKI ODBOR:

JOSEPH PLAUTZ, Jr., 432 — 7th St., Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 483 Mesaba Ave., Duluth, Minn.
MAT. POGORELC, 7 W. Madison St., Room 605, Chicago, Ill.

ZDruževalni odbor:

RUDOLF PERDAN, 6024 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio.
FRANK SKRABEC, Stk. Yds. Station RFD. Box 17, Denver, Colo.
FRANK KOČEVAR, Box 386, Gilbert, Minn.

Vai dopisi, tikačji se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljave, naj se pošljejo na glavnega tajnika Jednote, vse pri-
tožbe pa na predsednika porotnega odbora.
Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bo-
ostralo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA".

Gospod profesor.

I.

Tisti človek, ki gre po Nikola-
jevem mostu, ki je star, suh, glo-
boko zamišljen in ima sivo špiča-
sto brado, je v pokopani gimna-
zijski profesor Andrej Ščetinar.

Filolog je. Zdal na stara leta
preobrača stare knjige in folian-
te, na stika v njih za takimi bese-
dami, ki so kakorkoli zastarele.
nekoč v rabi običale in pri-
popolnoma iz jezikoslovnega pro-
meta. Vsake take najdbe je on ne-
popisno vesel, vendar sam v sebi.
Ob takih prikladih hodi po svoji
sobi gor in dol in misli in se na
tihem zadovolja. Nima rad, če
ga moti žena Ana in celo neljubo
mu je, če se hoče z njim zabavati
njegova edinka, gospodična Ma-
rica.

Mlada je, žali se vedno, govori
stvari, ki on nima z njimi nikake-
ga stika. Naenkrat nastane med
njima istinita disharmonija. Ona
priporoča na pr. o najnovejši
pariški modi, on pa je našel dvoje
starinskih izrazov in jih meni pri-
obiti v prihodnji številki tistega
mesečnika, ki ga urejuje njegov
prijatelj, Slovnica, etimologija —
slovniki paberki in pariška moda
— to ne sedi skupaj.

Ščetinar je dospel do ulice in
hiše, kjer sanja njegov prijatelj,
urednik. In ravno na pragu se je
spomnil, da mu je izročila hčerka
rdečo rožo za prijateljevega sina
ki je njen zaročenec. Domislil se
je, zdaj tiplje po žepih, pogleda
okoli sebe, če mu ni ravnokar pa-
la na tla, ali rože ni.

Spominja se, da je bila zavita
v tenek bel papir. A — morda je
izgubil tudi rokopis. Ne! Rokopis
je točno v malhi, a rože ni v no-
benem žepu. Tudi v hlačnih žepih
ne. V suknji je listnica, zadaj v
hlačah denarnica, spredaj robee —
sicer je prazno —

— Saprament! A! To je sit-
nost! — se meni sam s seboj. —
Kaj sem jaz za take stvari! Naj
si najame postrežka!

Govori tako, pa istočasno v mi-
slih sklene, da je najbolje kupiti
v bližnji cvetličarni enako rdečo
rožo in jo oddati in o stvari —
molčati. Takoj stopi v prodajal-
no, kupi vrtnico in se napoti v
prijateljevo stanovanje.

Urednik stanuje v prvem nad-
stropju na ulico. Vdovec je, pri
sebi ima svojo preprosto sestro in
svoja dva sina. Mlajši je jurist
starejši suplent. Ta zadnji je že
njen profesorjeve hčere.

Sestra ga sprejme tako vlad-
no, kakor človeka, ki je že več
kakor domač, torej vsaj sorodnik.
— To je lepo! — hvali po poti
ko ga vede v sobo. — To je kra-
sno, gospod profesor, da ste nas
obiskali. Kaj je lepšega za nas
kakor je vaš poset!

Profesor je star in suh, v hrbtu
upognjen in zdaj, ko se je po
stopnjicah zasedel, neprenehoma
maha po zraku njegova ozka, sre-
dnje dolga in špičasta brada.

— Ste visoko, — pravi skoro
brez glasu in privleče iz žepa v
papirju rdečo rožo. — Tole je da-
la naša Marica za vašega Vladi-
mirja!

Urednik je v sobi, debel je in
močan in kadi kakor Turek. Čita
rokopise in tik njega stoji pleten
koš, ki je visok kakor miza.

— O! — pozdravi s košatim
glasom. — Da si mi zdrav, prijat-
elj!

Vstane in krepko stisne roko.
— Sedi in povej, kaj bo nove
ga!

Profesor sede, malo pogleda po
sobi, seže v malho in prične su-
kati po svojih koščenih in tenko-
prstnih rokah rokopis.

— Posrečilo se mi je nekaj naj-
ti, — pravi. — Je posebno etimo-
loško jako zanimivo. Tukajje, —
prosim: Paberki. Kaput enoino-
semdeseti. — Tudi se mi je zdelo
potrebno opozoriti čitatelja, da
sem o podobni stvari razpravljal
že v istem mesečniku. Zato sem
pristavil: Glej istega letnika šte-
vilko peto! Upam, da boš lahko
porabil že v prihodnjem zvezku.

— Hvala ti! — odgovarja ure-
dnik s košatim glasom. — To je
gotovo, da rad porabim in da sem
vselej vesel, kadarkoli prejmem
kaj iz tvojega peresa. Vendar je
gradiivo za to številko že določe-
no, že v tisku, torej vidiš, da bo
skoro treba odložiti tvoj cenjeni
prispevek na drugi mesc.

— Ne vem, ne vem, kako bi
bilo, — maje profesor drobno gla-
vico in razlaga s suhim glasom.
— Če me ne bo posebno pri-
jela naduha in srčna napaka, dogoto-
vim v kratkem daljšo slovnico
stvar — gospodin profesor dvigne
desno roko s stegnenim palcem in
jo začne tresti v zraku — ki je
ja-ja-ko važna. Tiče se koščljivih
ortografskih napak, ki so jih za-
nesli nekateri mlajši pisatelji v
naš književni jezik. Stvar bo naj-
aktuelnejša.

— Res, prijatelj moj, — govori
debeli urednik, — jaz sem v za-
dregi. Da bi bil prišel ti dva dni
preje — ali tako so stvari v tisku.

Profesor opre desni komolec ob
mizni rob, položi dlan nad oči in
maje s čelom sem in tja.

— Slabo, slabo! — govori, —
Jezikoslovce treba, da je vedno
čuječ. Kakor mornar, ki čuje na
barki, tako naj varuje on našo
jezikoslovno ladjo. Ali če mu ni-
so dane možnosti, č se za zadr-
žuje pri netočnem objavljanju,

ali če se zapostavlja njegovo de-
lo sprčo drugih beletrističnih spi-
sov — to, moj dragi, ne bo ro-
dilo zado!

Profesor umakne roko, brez
barvne utrne za sivimi brki so se

he in slične nagubanemu papirju.
in po vsem obrazu mu leze piker
smehljaj.

— Je križ, — vzkligne urednik,
kakor bi se kregal in potolče z
debelo pestjo ob mizo. — Težava
je to, biti dandanes urednik. —
Vsak sotrudnik ima svojo stvar
za najvažnejšo. Novelist novelo,
pesnik pesem, slovničar slovnico,
kritik kritiko! Vsi ste iz enakega
testa. Pri moji veri!

Na profesorjevih licih se je po-
kazalo na vsaki strani tam, kjer
rasto pod očmi prve sive dlake,
dvoje ali troje kapljice črnkasto
rdeče krvi.

Nenadoma je vstal in dejal:

— Če bi ti bilo moje sodelova-
nje odveč, prosim te, bilo bi mi
jako žal, ali jaz bi moral —

— Ne, ne, ne sodi napačno! —
hiti urednik, vstane naglo, posah
profesorja nazaj na stol, vzame iz
njegovih rok rokopis in ga prične
takoj čitati. — Jaz ti ustrezem na
vsak način!

In mrmra zase.

— Če gre samo za to, — prične
profesor z rezkim patosom in s
tresočim glasom. — da ti meni us-
trežim in ne za znanstveno, za špe-
cielno filološko pridobitev, po-
temtatem mi ni mogoče drugače
kakor da — hm, hm —

— Ali, saj si vendar človek! —
rohni in ga miri urednik. — Ne
štej besedam zob, duša prijat-
eljska, kdo je mislil žaliti?!...
Gre se tukaj —

— Čisto krivo! — seže naglo
vmes profesor. — Gre tukaj itd
Brez "se"!

— Torej naj gre za karkoli! —
bobni urednik in zasoplen glasno
dih. — Da bi tebe kod mislil ža-
liti, za to gotovo ne gre. Čakaj, da
prečitam, pa nesem takoj v tis-
karno!

Urednik se nasloni z levim ko-
moleem na mizo, z levo dlanjo pod
pre svojo težko rdečo in debelo
glavo, v desnici drži dolg rdeč
svinčnik in čita rokopis.

Profesor strmi vanj — po tre-
palnicah, brkih krog ust in kon-
cih prstov se mu pozna, da je vz-
nemirjen. Trepalnice utripajo
kakor bi poskakovale, brki se
stiskajo in raztezajo, zbljujuje
in redčijo, konci prstov pomajuje
in vztrpetava.

Zdal je urednik nenadoma pri-
zdignil desno roko, uprl rdeč
svinčnik v rokopis in — profesor
se je naglo dvignil in razprl oči —
napravil iz čisto pravičnega in
umestnega podpičja dvopojce.

Prijem ni črnil besede, položil
roko nazaj k robu in čital dalje.
Profesorju je zardelo levo uho
kakor bi ga zavil v škrtat. Na če-
lu nad desnimi očesom se je poja-
vila naenkrat ostrina in trpkost
reza, ki je dozdaj sploh ni bilo o-
paziti.

Urednik je zopet dvignil svin-
čnik in ga mahoma započel v ro-
kopis.

Profesor se je vzpel še više, —
život se mu je stegnil kvisku, ka-
kor bi bil iz gumija, rame so se
dvignile skoro do srede glave.

Urednik je napravil iz večje
piko, prečrtal "in", pa pričel na-
slednjo besedo z veliko začetnico.
Tiste kapljice krvi, ki so se bi-
le pokazale pod profesorjevo kožo
med prvimi sivimi kocičinami pod
očmi, so se povečale in nekako
razleze po žilicah, ki so se pre-
de dalje proti nosu kakor rdeča
pajčevina. Konec nosa je bil zla-
sti gosto preprežen in skoro po-
polnoma rdeč. Tudi desno uho se
je pričelo razgrevati.

Urednik je obrnil zadnji list,
pa zopet nepričakovano zabodel
svoj rdeči svinčnik v rokopis. V
drugo je napravil iz večje piko
prečrtal besedico "ker" in napra-
vil iz odlično pravičnega ozirane-
ga stavka glavni stavek. Nastopni
besedi je zapisal veliko začetnico.

Profesorju je bilo v tistem tre-
nutku, kakor bi ga obliši s kropo-
l iz sene mu je skočila na vsaki

strani palec debela črna žila, ves
obraz so razrile čmerne brazde,
oba ušesa sta žarela kakor v og-
nju, obe rami sta pali obenem na-
zadol in pokazal se je tenek in
nenavadno dolg vrat, kako zve-
zan iz trdih in rjavih žil.

Mahoma je vstal, strgal roko-
pis izpred urednika, zgrabil klobuk
in hlastno odhitel iz stano-
vanja.

II.

To se je zgodilo ravno nekako
okoli pете ure popoldne. Vladi-
mir je igral klavir in teta Agata
je zvenikljala v kuhinji z žlicami
in pripravljala kavo. Profesor je
pri svojem odhodu glasno loputal
z vrati, vsi ljudje v stanovanju so
ga čuli in prišli v gospodarjevo
sobo in izpraševali po vzroku.

— Ali sta se skregala? — je
vprašal Vladimir nekoliko zas-
mehljivo, kakor je najrajši govo-
ril.

— Ali je kaj narobe? — je v-
prašal navdušeno jurist in teta
Agata je po priznani ženski skrb-
nosti sklenila roke:

— Za božjo voljo, Anton, kaj
pa sta imela? Drugače lazi kakvo
senca po ulicah, zdaj pa je planil
skoz vrata in bežal po stopnicah
kakor vihar. Glejte, tole rokavico
je izgubil.

Teta privleče iz žepa staro ro-
kavico in sama in Vladimir in
Dragotin, vsi jo ogledujejo.

— Postarana rokavica! — se
smehlja Vladimir. — Mislim, da
bi jo bilo treba pred eventualno
porabo razkužiti zavoljo slovni-
ških bacilov!

Dragotin se zasmije, teta Ag-
ta ne čuje ničesar, v brata gleda
ki sedi na stolu za svojo mizo obr-
njen po sobi, in živahno izprašuje

— Oh, Anton, povej nam no
povej, kaj sta si skočila v lase.

— Saj jih nobeden nič nima! —
doda Vladimir. — Sicer pa k stu-
ri, torej kaj je bilo?

S. R. KIRBY, FRANK GOUZE,
predsednik, blagajnik.

MINERS STATE BANK,
Chisholm, Minn.,

se vam vljudo priporoča za vse
bančne posle, kakor čevlji promet,
hranilne vloge in zavaroval-
nino.

Naša banka je pod strogi nad-
zor nadzorstvom in vse vaše
vloge so pri nas absolutno varne.

Plačujemo po 3% od hranilnih
vlog. (19—6 v 2 d)

Išče se delavce!

Veliki močni moške za splošno
delo v jeklarni. Dobra plača —
stalno delo — nobenih delavskih
zaprek in ne delamo municije ali
kaj drugega za vojno.

Vprašajte MARSHALL FOUNDRY CO.

Black Lick,
Indiana Co., Pa.
Dospete lahko po P. R. R. ali
B. R. E. & P.

NAJBOLJA TRGOVINA OPOJ-
NIH PIJAČ V AMERIKI.

Narodite vse pijače pri nas po
pošti. Ekspres vam jih prinese v
hišo.

Ed. ri. Whiskey... \$2. \$2.50 \$3.00
Bell ri. Whiskey... \$2. \$2.50 \$3.00
Rum (rdeč)... \$2. \$2.50 \$3.00
Gin ali brinjovec... \$2. \$2.50 \$3.00
Klmal... \$2. \$2.50 \$3.00
Anisette... \$2. \$2.50 \$3.00
Rozoljjo... \$2. \$2.50 \$3.00
Vinski spirit... \$3 \$3.50 \$4.00
Vina sladka ali
kisa... \$1. \$1.50 \$2.00

Pišite po natančni cenik whi-
skega, vina, okrepčujočih pijač
itd. Plačamo prevoz pri vseh na-
ročilih za \$5.00 ali več vahodno od
Mississippi reke. Naročite tiskovi-
ne, nalepke, sidne koledarje, kupi-
ce za žganje, odpiralce, vse dobite
brezplačno s naročilom.

Denar pošljite po pošti ali v pri-
ročnem pismu.

G. F. ZARUBA & CO.
215 THIRD AVENUE
New York, N. Y.

ŽELODCNE BOLEZNI

Moja
osebna
poslanica
naše.

Želim, da me pozna vsaki moč in
vsaka žena v tej državi, katera trpi na
boleznih. Želim, da me pozna vsi kot
prijatelji — da vedo kdo sem in kaj sem
storil v preteklosti in kaj delam sedaj.
Moja alica vam lahko sprizuje, da sem ovi-
vel v medicinski praksi, katero vršim že
dolgoročno let, moji laje so danes soso-
beli po dolgi letih trudenosti, nezdravosti
in dela. Skrbno sem proučil in analiziral
vse tiste stare, kronične in globoko vko-
jenjene bolezni, ki se tako težko zdravijo
in o katerih ima mnogo drugih zdravnikov
le površno znanje. Želim, da mi vsak bo-
lan (moški in vsaka bolna žena) zausa
svoje težkoče in tajnosti; vsakemu bom dal
pošten svet, ker želim, da sem v vsakim
dobro prijetli. Pišite po brezplačno knji-
žico, katero vam nudim, in čitajte mojo
poslanico naše.

sredstva, temveč čitajte to knjižico, katera je potrebno glede te ali one bolezni
nje pravočasne nasvete in podatke. Pri tem lahko zveste, na čem vi trpite
in kako se more vaše težkoče obvladati.

Kupon za brezplačno knjižico.

Zapišite vaše popolno ime in naslov, izrežite in pošljite nam še danes.
Plačajte potrebno poštino, da dobimo pismo o pravem času.

DR. J. RUSSELL PRICE CO.,

1100 Madison & Clinton Sts., Chicago, Ill.

Gospodje: Prosim, pošljite mi takoj vašo zdravniško knjižico popolnoma
zastonj in poštino prosto.

Ime in priimek.....

Star. in ulica ali Box.....

Mesto.....

Država.....

— Noree! — brusne gospod
Anton in še vedno globoko sope-
— Najkrajše povedano: popolen
noree. Ta slovnica čreva mi pri-
naša, jaz pa naj jih objavim, pa
pitam svoje čitatele hočeš nečeš z
njimi. Kaj pa še, sakrament, le
pripravi se! Kaj misli, da je moje
potrpljenje kakšna zastarana tra-
kulja, kakšen zajček za zdravni-
ške eksperimente, kaj? Ne boš, —
za vraga da ne! Naj te odnese sa-
tan!

— Pa kako je bilo? — se zani-
ma Dragotin.

(Dalje prihodnjič).

Revolucija v Pragi.

Paris, Francija, 20. junija. —

V zadnjih dnevih je v Pragi, glav-
nem mestu Češke, izbruhnila revo-

lucija. Čehi so pričeli silno agita-
cijo za neodvisnost vseh čeških
dežel.

Proklamacije so bile razposlane
po vsej Češki ni zahtevalo, da se
skliče narodno zastopstvo.

Laško bojišče.

Rim, Italija, 20. junija. — Vče-
raj smo pričeli močno ofenzivo na
lanoti Asiago in smo poskočovali
mnoge avstrijskih utrd. Na več
krajih smo napredovali in smo
prizadeli sovražniku velike izgu-
be.

Pri Mont Ortigara smo v vro-
čih bojih vjeli 936 Avstrijcev,
med njimi 74 častnikov.

Pod zaščito artilerije so naši
letalci bombardirali avstrijske po-
stojanke tik za sovražno bojno

črto. Vsa naša letala so se vrnila.

Dunaj, Avstrija, 20. junija. —
Od večerj zjutraj so bili v teku
vroči artilerijski boji med asiasko
planoto in reko Brento.

Kabinetna kriza v Avstriji.
Amsterdam, Nizozemsko, 20.

junija. — Danes so prišla poro-
čila, da je cesar Karol poveril gro-
fu Clam-Martinitzu nalogo, da se-
stavi ministrstvo.

Nogavice za mornarico.
Washington, D. C., 19. junija.

Mornariški departament je sklenil
z raznimi firmami pogodbo za na-
bavo 3,567.000 parov nogavic.

Par nogavic bo veljal približno 25
centov.

VPOŠTEVAJTE.

Ako želite izvedeti za naslov svojih sorodnikov, prijateljev, znau-
cev, itd.
Ako želite prodati posestvo, hišo, trgovino itd.
Ako želite objaviti krst, šenitev, žalostinko itd.
Ako želite dobiti delavce ali delo za seba.
Ako želite objaviti društvene naznanila

RABITE VSELEJ

"GLAS NARODA"

"Glas Naroda" dobite v vsaki slovenski naselbini; v vsakem me-
stu, v vsakem trgu in v vsaki mali vasi v Zedinjenih državah, kakor
tudi v Canadi itd.

"Glas Naroda" je najpriljubljenejši in najbolji razširjeni slovn-
ski list na svetu.

"Glas Naroda" je razposlan na leto v štiri in pol milijone (4,500.
000) iztisih in je torej najboljšo sredstvo za oglaševanje.

Cene oglasom so sledeče:

Trikratno iskanje sorodnika ali prijatelja stane... \$1.00

Enkratna objava prodaje posestva, hiše, lota itd.

stane... \$1.00

Enkratno iskanje delavcev stane... \$1.00

Enkratno iskanje dela stane... \$0.30

Enkratna objava lenitne ponudbe, žalostinke ali kaj

enakega stane... \$1.00

Enkratno društveno naznanilo stane... \$0.50

Slovenskim trgovcem naredimo posebno ugodne cene pri stalnih
oglasih.

Naročilom je potrebno poslati vsaj tudi denar. Naslovite na:

"GLAS NARODA"

22 Cortlandt Street,

New York, N. Y.

Opomba: Rojaki, vpoštevajte naše geslo, da ne sprejmemo oga-
sov, ako jih spoznamo za dvomljive in s tem varujemo naše naročnike
pred raznimi sleparji, katerih je vsepovsod dovolj. Zaeno pa sveta-
jemo vsem rojakom kadar kaj kupujejo ali pa naročajo, da se prepi-
šajo če je oglaš v našem listu in ako ga ne opazijo, naj vprašajo proda-
jalec, zakaj ni. Posebno velike važnosti je za

